

Proeftuin speurt naar Twentse identiteit

■ Het dorp Nijverdal heeft last van hoge bloeddruk omdat de hoofslagader van het dorp, de Grotestraat, niet goed doorstroomt. Met behulp van matrassen geeft kunstenaar Ida van der Lee de culturele identiteit van Hellendoorn weer.

FOTO: MARC VAN HECK

HELLENDORRN/RIJSSEN - Nijverdal is een ziekenhuisbed, Rijssen ondervindt cultureel profijt van de fusie met Holten. Dat zijn de eerste bevindingen van twee kunstenaars uit een groep van veertien, die Twentebreed culturele identiteit van Twente in kaart proberen te brengen.

'Nijverdal heeft volgens beeldend kunstenaar Ida van der Lee last van 'hoge bloeddruk', omdat de Grotestraat, hoofslagader van het dorp, niet goed door-

gemeente is zich meer bewust van haar culturele identiteit dan menig andere gemeente in Twente. 'Misschien wel te bewust', vertelt Rodenburg.

ten onder de culturele loep gelegd.

Kunstenaar Natasha Gerson presenteert volgende week in Borne haar bevindingen. In de gemeente Almelo is de historicus Cor

Centraal in het project Proeftuin Twente staat de vraag naar het specifieke karakter van Twente en hoe dit een rol kan spelen in de ontwikkeling van een perspectief op de toekomst van Twente.

De Kunstvereniging Diepenheim en Stichting Kunst Openbare Ruimte zijn de initiatiefnemers

U kunt zich met ingang van heden voor de prijsvraag aanmelden of de ontwikkelingen volgen via: www.fusedspace.nl.

Fusedspace werd ontwikkeld door SKOR, Stroom (Den Haag) en Premisela (Amsterdam), in samenwerking met DEAF, Dutch Electronic Art Festival- V2 (Rotterdam).

Mobiele Laboratoria: gistend metanetwerk op zoek naar identiteit

Sinds vorig najaar zijn veertien gemeenten in Twente gastheer geworden voor evenzoveel kunstenaars. Op uitnodiging van de Stichting Proeftuin Twente en de afzonderlijke gemeenten zijn beeldend kunstenaars, een historicus, een tv-maker, een journalist en een architect/documentairemaker op zoek naar 'de identiteit' van Twente. Dit onderzoek gebeurt ondermeer door middel van fotografie, installaties, interviews, essays, columns en een weblog. Met deze *Mobiele Laboratoria*, zoals deze tijdelijke projecten genoemd worden, reageert elke kunstenaar op eigenzinnige wijze op het begrip 'lokale identiteit'.

Videokunstenaar Roderik Rodenburg maakte een documentaire van de gemeente Rijssen/Holten waarin hij het specifieke karakter van de dorpen in beeld brengt door in te zoomen op portretten van bewoners. Ook Andrea Stultiens koos voor het maken van een beeldessay. In een serie foto's laat ze zien hoe bewoners van de gemeente Twenterand een vreemde draai geven aan de rudimenten van de geschiedenis van de gemeente. Threes Anna Schreurs ging een maand in Oldenzaal wonen en schreef voor haar project elke dag een column in een lokale krant (zie: www.threesanna.com) terwijl Korrie Besems haar omzwervingen in Dinkelland in woord en beeld publiceerde op een weblog. Natasha Gershon ging in Borne op zoek naar de oningevulde plekken, de zogenaamde *liminal space* van de gemeente. Met *liminal* (samenvoeging van *limited* en *minimal*, een term van stadsfilosoof Robin Brouwers) *space* refereert Gershon aan de eens vanzelfsprekend braakliggende terreintjes van weleer waaruit een gevoel van vrijheid sprak. Frank Bezemer pleit ervoor het landschap van Tubbergen beter te ontsluiten door de introductie van ecologische (wandel-) stroken, zogenaamde 'lintparken' langs de beken en watergangen. Ida van der Lee startte haar mobiele laboratorium in de gemeente Hellendoorn vanuit de idee van een metafoor: de gemeente als 'een familie' van verschillende dorpskernen. Ter afsluiting van haar project stelde Van der Lee een 'diagnose' van de identiteit van Hellendoorn die ze vertaalde in een installatie en een verhaal.

Manifestaties en projecten

Ida van der Lee, *Familie Hellendoorn op zaaf*, installatie, 2003

Dankzij de *Mobiele Laboratoria* gist in Twente tussen kunstenaars, bestuur, media en de bevolking. In een hoog tempo voltrekt zich een proces waarin kunstenaars met hun beeldende werk vooroordelen, wensbeelden en onzekerheden naar boven halen waar vervolgens weer op wordt gereageerd door de bevolking. *Mobiele Laboratoria* van: Bob Braine/Galerie für Landschaftskunst, Yvonne Dröge Wendel, Peter Spaans i.s.m. Hans Eijkelboom, Gijs Müller, Sietse van der Hoek en Jord den Hollander zijn nog in ontwikkeling. Info: www.proeftuintwente.nl

De *Mobiele Laboratoria* maken deel uit van het overkoepelende project *Proeftuin Twente*. Ze kunnen worden gezien als de opmaat naar een vrij denkproces over de toekomstige identiteit van Twente. *Proeftuin Twente* bestaat uit drie hoofdonderdelen: actuele ideeën over identiteit (*Mobiele Laboratoria*, website); de historische ontwikkeling (reisgids, atlas) en ideeën over de toekomst van Twente (ontwerpteam, slotmanifestatie). *Proeftuin Twente* is een initiatief van SKOR en vereniging Diepenheim.

Relatie tussen stad en platteland op scherp

Tussen de documentaire van Roderik Rodenburg van de gemeente Rijssen/Holten en de documentaire van Allan Sekula van Bilbao, Rotterdam, Los Angeles en Hong Kong (zie SKOR lezingen pagina 16) ligt letterlijk en figuurlijk een wereld van verschil. Maar wat ze gemeen hebben is het gekozen medium: de documentaire, die steeds vaker door kunstenaars wordt ingezet. Ook Sjaak Langenberg koos ervoor bij zijn deelname aan het project 'Polder Mastenbroek'. De polder Mastenbroek ligt in Overijssel tussen Kampen, Zwolle, Hasselt en Genemuiden. Sjaak Langenberg maakt samen met televisiemaker/beeldend kunstenaar Theo van den Aker een fictieve documentaire waarin te zien is hoe de polder uitbreidt in de richting van de genoemde steden. (wat in werkelijkheid niet aan de orde is) Met deze documentaire wil Langenberg de problematiek van de polder in een nieuwe perspectief zetten en de bewoners van de polder uitnodigen

Gemeente kunstzinnig op snijtafel

NIJVERDAL - In haar Mobile Laboratorium Hellendoorn, tijdelijk gevestigd achter Tell Me aan de Groen van Prinsterstraat sloot kunstenaar Ida van der Lee het eerste gedeelte van haar zoektocht naar de identiteit van de gemeente af met een proefpresentatie. In oktober wordt in een tent, een veldhospitaal op Henri Dunantplein de definitieve presentatie gegeven.

Het project 'Proeftuin Twente' gaat uit van de Kunstvereniging Diepenheim en de Stichting Kunst en Openbare Ruimte (SKOR). Vanuit de kunst worden de specifieke kenmerken en eigenschappen van Twente belicht en wordt bekeken hoe die een rol kunnen spelen bij toekomstige ruimtelijke ontwikkeling. Vanuit haar achtergrond, beeldende kunst en verpleegkunde, was de kunstenaar gekomen tot een vluchtige diagnose van de 'familie Hellendoorn'. De kernen van de gemeente vergelijkt ze met mensen, waarvoor ze een ziektebeeld en therapie heeft verzonnen. Voor elke kern was ook een speciaal bed klaargezet, temidden van een matrassen landschap. In

gesprekken met verschillende inwoners uit de gemeente had Ida van der Lee haar diagnose gesteld. Die legde ze afgelopen donderdag ter discussie: Hellendoorn op zaal, twee volwassenen (Hellendoorn en Nijverdal) en vier kinderen (Hulsen, Daarle, Haarle en Daarlerveen).

Tijdens de proefpresentatie ging het voornamelijk over de identiteit van Nijverdal. Hellendoorn kwam even aan bod. De buurtschappen en Hulsen zijdelings. De meningen over Nijverdal gaven een beeld van verschillende gedachten die in het dorp leven. Nijverdal, een patiënt aan de hartbewaking omdat het hart niet goed klopt; met hoge bloeddruk een hoofdslagader (Grotestraat) die vol slijbt; geheugenverlies, al het oude wordt afgebroken; aan een infuus van cola en breezer, er gebeurt te weinig voor de jeugd.

Hellendoorn op zaal

NIJVERDAL - Een indruk van het Mobile Laboratorium van beeldend kunstenaar Ida van der Lee. De gebruikte materialen komen op enkele uitzonderingen na van de Kringloop. Een vrouw, die naar binnen keek met slechts oppervlakkige interesse maakte de opmerking: „Goh, gaat de Kringloop hier een speciale matrassen- en beddenwinkel openen?” Wie beter kijkt, ziet al snel dat dat niet de bedoeling is. Met informatie op de ruiten wordt duidelijk gemaakt wat hier precies aan de hand is. Tijdens de proefpresentatie, het consult, moesten alle bezoekers hun schoenen uit. Sommigen voelden zich daar ongemakkelijk bij. (Foto: Rinus Vrijdag)